1940 ий
30
ИЮНЬ
№ 60 (673)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

РВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

ШУРНЫМ ПОГЕН НАЛАШ ЯМДЫЛАЛТМАШТЕ АКТИВНО ПОЛШАШ

Шукерте огыл ВКП(б) Марийский Обкомын кумышо пленумжо эртен. Пленум шурным поген налмашын да ял озанлык продукт-шамычым ямдылымашын задачыже-шамыч нерген вопросым обсудитлен.

Мемнан республикыште шурным поген налаш ямдылалтмаш чыташ лийдымын начар кая манын Обкомын пленумжо палемден. Утларакшым шурно погымо машина-шамычым — комбайным, льнотеребилкым да молымат пеш эркын ачалат. Тыгак леведышан идымым, агуным, зернохранилища ден зерносушилка-шамычым, транспортный инвентарь ден мешак-шамычым ямдылымаш пашат моткоч эркын ышталтеш.

ВКП(б) Обкомын пленумжо шурным погашлан ямдылалтме да поген налме шотышто ятыр конкретный задача-шамычым шынден. Нуным писынрак шуктымаште партийный, советский да земельный орган-шамычлан полшышаш верч „Марийская правда", „Марий коммун", „Рвезе коммунист" газетын редакцийже-шамыч да ВЛКСМ Обком 1 июль гыч шурным погаш ямдылалтмашым тергыме рейдым увертареныт.

Рейдын эн тӱҥ задачыже — шурно погымо машина-шамычым ачалымаш кузе каймым сайын гына терген лекташ да нуным вашке ӓчален шуктымаште полышым пуаш. Транспортный инвентарьым, склад-шамычым, леведышан идымым, зерносушилкым да мешак-шамычым ямдылымашлан поснак кугу вниманийым ойырыман.

Шурным погаш ямдылалтмаште рейд чынак кугу полышым пужо манын тудым массовыйыш савыраш кӱлеш. Проверочный бригадылашке чыла районный ден пырдыж газета-шамычым, рабселькор ден стенкор-шамычым, комсомольский активым шупшман.

ВЛКСМ райком-шамыч рейдым эртарымаш дене конкретно вуйлаташ обязан улыт. Кызытак первичный организацийлаште проверочный бригадым организоватлаш, нуным сайын инструктироватлаш, бригада-шамычын пашаштым эреак контролироватлаш да полышым пуаш кӱлеш. Внештатный активым мобилизоватлена гын веле тиде кугу пашам тӱрыс шуктен кертына.

Первичный комсомольский организаций-шамыч ӱмбакат моткоч кугу ответственность пышталтеш. Нуно проверочный бригадын пашажым вигак вуйлатышаш улыт. Проверитлымын результатшым колхозник-шамычын погынымаштышт обсуждатлыме шотышто, тӱжвак лукмо ситыдымаш-шамычым писын пытарыме шотышто комсомольский организаций-шамычлан инициатор лийман.

Рейдовый бригадын пашаже шурным погаш ямдылалтмашым тергыме дене гына ок пыте. Шурным погымо жапыште паша пеш шуко лиеш: кокияш культура-шамычым погымаш, тунамак йытыным кӱрмаш, шурным кырымаш да пырчым государствылан сдатлымаш. Тиде чылажат пашан производительностьшо кӱкшӧ лиймашым, паша вийым тичмашын кучылтмашым требоватла. Тышечын рейдовый бригада-шамычын задачышт — шурно погымаш планым ышташ, пашам правильно организоватлаш, постоянный звено-шамычым пеҥгыдемдаш, кажне колхозышто йоча сад, ясле, площадка-шамычым организоватлаш да тидын дене колхозница-ава-шамычлан пашаш каяшышт йӧным пуаш колхоз правлений-шамычлан полшаш.

Рейдовый бригада-шамычшке пашаштым моштен организоватлат гын, шурно погаш сайын ямдылалт шуына гын, мутат уке, колхозный пасулаште поян шурным жапыште да йомдарыде поген налын кертына.

8 часан паша кечыш, 7 кечан паша арняшке куснымо нерген да предприятий ден учреждениййла гыч пашазе ден служащий-шамычын самовольно кайымыштым чарыме нерген

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

Профессиональный Союз-шамыч Всесоюзный Центральный Советын представленийже почеш — СССР Верховный Совет Президиум пунчалеш:

1. Чыла государственный, кооперативный да общественный предприятий ден учрежденийлаште пашазе ден служащий-шамычын паша кечышт кужытым кугемдаш:

7 час паша кечан предприятийлаште — 7 гыч 8 час марте;

6 час паша кечан пашалаште, СССР СНК-н утвердитлыме список почеш тудын вредный условийже-шамычан профессий-шамыч деч посна, — 6 гыч 7 час марте;

Учрежденийласе служащий-шамычлан — 6 гыч 8 час марте;

16 ийыш шушо шамычлан — 6 гыч 8 час марте.

2. Чыла государственный, кооперативный да общественный учрежденийлаште, арнян шымымше кечыжым — рушарням — каныме кечылан шотлен, пашам 6 кечан гыч 7 кечан арняшке кусараш.

3. Государственный, кооперативный да общественный предприятий ден учрежденийла гыч пашазе ден служащий-шамычын самовольно кайымыштым, а тугак ик предприятий гыч весыш, але ик учреждений гыч весыш самовольно куснымашым чараш.

Предприятий ден учреждений гыч кайымашым, але ик предприятий гыч весыш да ик учреждений гыч весыш куснымашым предприятийын директоржо але учрежденийын начальникше гына разрешитлен кертеш.

4. Установитлаш: предприятийын директоржо да учрежденийын начальникше пашазе ден служащийлан предприятий гыч але учреждений гыч каяш тыгай случайлаште разрешенийым пуаш правам иметла да пуаш обязан улеш:

а) кунам пашазе, ӱдрамаш пашазе але служащий врачебно-трудовой экспертный комиссийын заключенийже почеш черлан але инвалид улмылан кӧра пермвойсо пашам шуктен ок керт, а администраций тудо предприятийыштак але учрежденийыштак тудлан келшыше пашам пуэн огеш керт, але кунам пенсионер, кудылан шоҥгылык шот дене пенсийым назначитлыме, пашам коден каяш шона;

б) кунам пашазе, ӱдрамаш пашазе але служащий тудым высший але средний специальный учебный заведенийыш зачислятлымылан кӧра пашам ыштымашым чарнышаш.

Мӱшкыран улмылан да азам ыштымылан кӧра ӱдрамаш пашазе ден ӱдрамаш служащий-шамычлан отпуск-шамыч действоватлыше законодательство дене келшышын аралалт кодыт.

5. Установитлаш: государственный, кооперативный да общественный предприятийла гыч але учрежденийла гыч самовольно кайыше пашазе ден служащий-шамыч судыш пуалтыт да калык судын приговоржо почеш кок тылзе гыч ныл тылзе марте жаплан тюрьмашке петыралтыт.

Установитлаш: уважительный причина деч посна прогулым ыштымылан государственный, кооперативный да общественный предприятий ден учрежденийласе пашазе ден служащий-шамыч судыш пуалтыт да калык судын приговоржо почеш пашам ыштыме верыштак пашадарышт гыч 25 процент марте кучен кодымаш дене 6 тылзе марте жаплан исправительно-трудовой паша дене караталалтыт.

Тидлан кӧра уважительный причина деч пасна прогулым ыштымылан паша гыч обязательно лукмашым отменитлаш.

Калык суд-шамычлан кӱшташ: тиде статьяште ончыктымо дела-шамычым 5 кече деч вараш кодде ончаш да нине дела-шамыч почеш приговор-шамычым тунамак шукташ.

6. Установитлаш: предприятий-шамычын директорышт да учреждений-шамычын начальникышт предприятийла гыч да учрежденийла гыч самовольно кайыше титакан еҥ-шамычым да уважительный причина деч посна прогулым ыштыше титакан еҥ-шамычым судыш пуымаш деч кораҥмылан судебный ответственностьыш привлекатлалтыт.

Тугак установитлаш: предприятий-шамычын директорышт да учреждений-шамычын начальникышт закон деч шылын коштшо, предприятийла гыч да учрежденийла гыч самовольно кайыше еҥ-шамычым пашашке принматлымылан судебный ответственностьыш привлекатлалтыт.

7. Тиде Указ 1940 ий 27 июнь гыч вийыш пура.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиум Секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 1940 ий 26 июнь.

Советский войска-шамыч Кишиневыш, Черновицыш, Аккерманыш пуреныт

Киев, 28 июнь. (ТАСС). Таче 2 час кечывалым советский войска-шамыч **Буковинын** Северный ужашыже да Бессарабия мучко румынский границым вончен лектыныт. Йошкар Армийын танковый войскаже-шамыч ден мотопехотыжо **Черновицы, Хотин, Сорока, Бельцы, Кишинев, Бендеры, Аккерман** олалашке пуреныт. Советский войска-шамыч планомерно да нимогай инцидент деч посна тичмаш порядкыште каят. Олаласе населений Йошкар Армийын частьше-шамычым йывыртен, пеледыш-шамыч дене, „Виян лийже Советский Бессарабия", „Виян лийже Советский Союз" лозунг-шамыч дене вашлиеш.

8 часан паша кечыш кусмымылан лийын паша норма-шамычым кугемдыме да расценка-шамычым иземдыме нерген

СССР Калык Комиссар-шамыч Советын пунчалже

СССР Верховный Совет Президиумын 1940 ий 26 июньысо Указшын паша кечын кужытшым 8 час марте кугемдыме нерген первый статьяжлан кӧра, СССР Калык Комиссар-шамыч Совет пунчалеш:

1. Пашазе ден служащий-шамычын кызыт улшо кечаш тарифный (але расчетный) ставкыштым да тылзаш должностный окладыштым вашталтыде кодаш.

2. Паша кечын кужытшым кугемдымылан пропорционально паша норма-шамычым кугемдаш да посна расценка-шамычым иземдаш.

3. Тиде пунчалым шуктымашым Калык Комиссар-шамыч ӱмбак предприятий-шамычын директорышт да учреждений-шамычын начальникышт ӱмбак пышташ.

ССР Союз Совнарком Председатель В. МОЛОТОВ.

ССР Союз Совнаркомын дела Управляющийже М. ХЛОМОВ.

8 часан паша кечыш, 7 кечан паша арняшке куснымо нерген да предприятий ден учреждениила гыч пашазе ден служащий-шамычын самовольно каймыштым чарыме нерген

Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Советын 1940 ий 27 июньысо пунчалже

Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Совет **пунчалеш:**

1. СССР Верховный Совет Президиумын 1940 ий 26 июньысо Указше дене келшышын, Марийский АССР-ысе чыла предприятийлаште, государственный учреждениилаште, кооперативный организацийлаште 8 часан паша кечым да рушарня еда единый канымаш кечым пурташ.

2. 1940 ий 27 июнь гыч Марийский АССР-ысе чыла государственный учреждениилаште, кооперативный да общественный организацийлаште эрдене 8 час гыч 16 часат 30 минут марте, канаш да кочкаш пел часан перерыв дене, установитлаш.

3. Предприятий руководитель-шамычым обязатлаш: профсоюзный организаций-шамыч дене пырля, 1940 ий 27 июнь гыч предприятийласе пашазе ден служащий-шамычын паша кече тӱҥалтышым да мучашым, канаш да кочкаш перерыв жапым ончыктышо внутренний распорядок правилым установитлаш.

Марийский АССР-ысе предприятий, учреждений ден организаций-шамычын руководительыштым обязатлаш: прогульщик-шамыч ӱмбак да предприятий ден учреждениила гыч паша гыч самовольно кайыше-шамыч ӱмбак материалым судыш пуашлан судебно-следственный орган-шамычлан колтен шогаш.

Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Совет председатель Я. АБРАМОВ.
Марийский АССР СНК-ын дела управляющийже А. ЛЕЖНИН.

Пашажым саемден

Кужэнерский район „Йошкар пеледыш" колхоз пеленсе комсомольский организаций пытартыш жапыште шке пашажым саемден.

Организацийысе комсомолец-шамыч колхозный пашаште активно участвоватлат. Комсомолка М. Волкова ден комсомолец Е. Булыгин колхозышто стахановец улыт.

Комсомольский организаций шке радамже гыч 1 еҥым ВКП(б) член радамыш да 2 еҥым ВКП(б) членыш кандидатлан пуэн.

Агитмассовый пашат сай ышталтеш. Колхозник ден колхозница-шамыч коклаште Верховный Совет Сессийын материалжым умылтарат.

Н. Булыгин.

Бессарабия да Буковинын Северный ужашыже нерген вопрос шотышто советско-румынский конфликтым мирно разрешитлымаш

ТАСС-ын УВЕРТАРЫМЫЖЕ

26 июньышто ССР Союз Совнарком Председатель В. М. Молотов йолташ Москваште Румынский Посланник господин Давидескулан тыгай представленийым ыштен:

„1918 ийыште Румыния, Российын военный лушкыдылыкшо дене пайдаланен, Советский Союз (Россия) деч тудын территорийын ужашыжым— Бессарабийым вийын руалтен налын да тидын дене тӱҥ шотышто украинец-шамыч улман Бессарабийын Украинский Советский Республика дене курымешлык единствожым нарушитлен.

Бессарабийым вийын руалтен налмаш факт дене Советский Союз нигунамат миритлалтын огыл, тидын нерген СССР правительство пӱтынь тӱня ончылан ик гана веле огыл да открыто заявитлен.

Ында, кунам СССР-ын военный лушкыдылыкшо эртен кодын, а лийын шогышо международный обстановка, эл-шамыч коклаште пеҥгыде мирын основа-шамычым ыштышашлан, эртыше жап деч кодшо решитлыдыме вопрос-шамычым эн писын решитлымашым требоватла, Советский Союз справедливостьым восстановитлымаш интересыште Советский Союзлан Бессарабийым пӧртылтымӧ нерген вопросым жапым шуйыде разрешитлаш тӱҥалаш кӱлешанлан да жапыште ыштылтмылан шотла.

СССР правительство шотла: Бессарабийым пӧртылтымӧ нерген вопрос Советский Союзлан Буковинын тудо ужашыжым пуымо нерген вопрос дене органически кылдалт шога, кудо ужашын населенийже шкенжын пытырак кугу большинствоштыжо исторический судьбан общностьшо денат, тугак йылмын да национальный составын общностьшо денат Советский Украина дене кылдалтеш. Тыге ыштымаш тудын денат утларак справедливо лиеш ыле: Буковинын Северный ужашыжым Советский Союзлан пуымаш Бессарабийыште Румынийын 22 ий годым господствоватлымыже дене Советский Союзлан да Бессарабийысе населенийлан ыштыме пытырак кугу энгекым возместитлымаш средствым,—чын, шагал шотышто,—пуэн кертеш ыле.

СССР правительство Румынийын Королевский правительствыжлан предлагатла:

1. Советский Союзлан Бессарабийым пӧртылташ.
2. Советский Союзлан Буковинын Северный ужашыжым приложитлыме картыште ончыктымо граница почеш пуаш.

Румынийын Королевский правительствыже СССР-ын ниине предложенийже-шамычым принимайтла да тидын дене СССР ден Румыния коклаште кужу жап шуйнышо конфликтым мирно разрешитлаш йӧным пуа манын СССР правительство ӱшанен шога.

СССР правительство Румынийын Королевский правительствыжын вашмутым тений 27 июньышто вуча.

1940 ий 26 июнь".

27 июньышто Румынский Посланник господин Давидеску Румынский правительствын тыгай вашмутшым Молотов йолташлан пуэн:

„СССР правительство Румынский правительство дек нота дене обратитлалтын, кудым 26 июньышто 10 час кастен Калык Комиссар-шамыч Совет Председатель, Иностранный паша Калык Комиссар, его превосходительство г. В. Молотов Румынийын Москвасе Посланникше г. Давидескулан вручитлен ыле.

Советский правительство семынак, СССР ден Румыния коклаште келшымашым луктын кертше чыла вопрос - шамычым мирный йӧн дене решатлымым ужаш желатлымаш дене вдохновлятлалтше Королевский правительство тыге заявитла: тудо Советский правительство деч лектын шогышо чыла предложенийым кызытак, эн кумда смысл дене, общий келшымаш дене дружественно обсуждатлаш пижаш ямде.

Тидлан келшышын Королевский правительство Советский правительствым тудын тиде цельлан палемдаш желатлыме верым да жапым ончыкташ йодеш.

Румынский правительство Советский правительствын вашмутшым налмек, тунамак делегат-шамычым назначитла да Советский правительствын представительже-шамыч дене переговор-шамыч СССР ден Румыния коклаште порын келшен илыме да дружбын пеҥгыде отношений-шамычым ыштыме результатым пуат манын, ӱшана.

1940 ий 27 июнь".

Бессарабийым да Буковинын Северный ужашыжым кызытак Советский Союзлан пумо нерген СССР правительствын предложенийже - шамычым Румынский правительство принимайтла мо манын, Молотов йолташын шындыме вопрослан г. Давидеску, Румынский правительство ниине предложений-шамычым принимайтла манын, вашмутым пуэн.

Тидлан лийын ССР Союз Совнарком Председатель Молотов йолташ тенгече г. Давидескулан Советский правительствын тыгай вашмутшым пуэн:

„СССР правительство Королевский Румынский правительствын 27 июньысо вашмутшым определенныйлан огыл шотла, вет тудын вашмутыштыжо Бессарабийым да Буковинын Северный ужашыжым Советский Союзлан кызытак пуымо нерген Советский правительствын предложенийже-шамычым тудын принимайтлымыжым раш каласыме огыл. Но Москвасе Румынский Посланник г. Давидескун Королевский Румынский правительствын кӱшнӧ каласыме вашмутшо Советский правительствын предложенийже - шамычлан тудын келшымыжым означатла манын умылтарымыжлан лийын, СССР правительство г. Давидескун тиде умылтарымашыже гыч исходитлен, предлагатла:

1. 28 июньышто московский жап дене 2 час кечывалым тӱҥалын, 4 кече коклаште румынский войска-шамычлан Бессарабийын да Буковинын Северный ужашыжын территорийжым эрыкташ.
2. Советский войска-шамычлан тиде жапыштак Бессарабийын да Буковинын Северный ужашыжын территорийжым заниматлаш.
3. 28 июньышто советский войска-шамычлан Черновицы, Кишенев, Аккерман пункт-шамычым заниматлаш.
4. Румынийысе Королевский правительствылан кӱргӧ корно, паровозный ден вагонный парк, кӱвар, склад, аэродром, промышленный предприятий, электростанций-шамычым, телеграфым арален кодымаш да локтылалтмашым допуститлаш огыл верч ответственностьым шке ӱмбакше налаш.
5. Бессарабия да Буковинын Северный ужашыже гыч румынский войска ден учреждений-шамычым эвакуироватлыме шотышто спорный вопрос-шамычым регулироватлашлан Советский правительствын да Румынский правительствын кажне могыргыч кокыт дене представительышт гыч комиссийым назначитлаш.

Кӱшнӧ каласыме предложений-шамычлан Румынийын Королевский правительствыже вашмутым 28 июньышто 12 час кечывал деч вараш кодде пуыжо манын, Советский правительство настаиватла.

1940 ий 27 июнь".

28 июньышто 11 час эрдене г. Давидеску Советский правительствын пытартыш заявленийжылан Румынский правительствын тыгай вашмутшым Молотов йолташлан пуэн:

„Румынский правительство, серьезный последствий-шамыч ынышт лий, тидыже вийым применитлымашке да Европын тиде ужашыштыже военный действийым тӱҥалмашке конда ыле, советский вашмутышто ончыктымо эвакуаций условий-шамычым принимайтлаш шкенжым обязанныйлан шотла.

Йӱр лийме да вӱд ташлымаш дене корно-шамыч локтылалтын, сандене территорийым эвакуироватлымашым ныл кечыште шукташ пеш неле лиеш ыле, тидым шотыш налын, 1 ден 2-шо пункт-шамыч дене ончыктымо срок шуйымо лийже ыле манын, Румынский правительство желатла.

5-ше пунктым шуктымо шот дене учредитлыме смешанный комиссий тиде вопросым обсудитлен да решитлен кертеш ыле.

Тиде комиссийыште румынский представитель-шамычын лӱмышт тиде кечынак увертарыме лийыт.

1940 ий 28 июнь".

Тыге, Бессарабийым да Буковинын Северный ужашыжым Советский Союзлан кызытак пуымо нерген СССР правительствын предложенийым Румынский правительство принимайтлен.

Бессарабия гыч да Буковинын Северный ужашыже гыч румынский войска ден учреждений-шамычым эвакуироватлыме шотышто спорный вопрос-шамычым регулироватлашлан советско-румынский комиссийыш СССР-ын представительже-шамычлан генерал Козлов ден генерал Бодин назначатлалтыт, нуно Одессыште Румынийын представительже-шамыч дене пырля пашашке тачак пижаш ямде улыт манын, Молотов йолташ г. Давидескулан увертарен. Молотов йолташ тугак г. Давидескулан каласен: советско-румынский комиссий, кӱлеш лийме годым, 27 июньысо Советский предложенийын 1 ден 2-шо пунктыштым шуктымашым икмыняр часлан шуйымо нерген вопросым обсудитлен кертеш.

Г. Давидеску кӱшнӧ ончыктымо советско - румынский комиссийыш Румынийын представительже - шамычын лӱмыштым Советский правительствылан тунамак увертараш сӧрен.

28 июньышто лач 2 час кечывалым советский войска-шамыч Черновицы, Кишенев да Аккерман ола-шамычым налашлан румынский границым вончен лекташ тӱҥалыт.

ЙОЧА ТВОРЧЕСТВЫН РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ОЛИМПИАДЫЖЕ ПЕТЫРНАЛТЕ

Шке мастарлыкыштым ончыктышт

25 июньышто республиканский олимпиада Йошкар-Оласе школьник-шамычын выступленийышт дене эртыш. Эн первояк программа почеш Пионер пӧрт пеленсе кукольный театр „Колобок" ден руш калыкын „По щучьему велению" лӱман йомакшым модын ончыктыш.

Тылеч посна Пионер пӧртын коллективше олимпиадылан „Пиалан илыште—пиалан йоча-шамыч" монтажым ямдылен. Монтажыште искусствын тӱрлӧ видшат ыле: тӱшкан мурымаш, русский, марийский, татарский, грузинский танец-шамычым исполнятлымаш да тулеч молат. Тыште моло исполнитель - шамыч гыч Муза Пекшыбаева, Толя Суринов, Муза Коваленко, Федя Филиппов сайын выступатлышт. Нуно стихыштым кугу чувство дене, художественно лудыч. З. Васянина программым эртарыш.

Тыгак М. Глушкова ден П. Носкован куштымо акробатический танцышт да Одинцова йолташын лудмо „Советский паспорт" стихше начар огыл исполнятлыме.

Тылеч вара сценышке 4-ше номеран школын ученикше-шамыч лектыч. Нунын программыштышт—хоровой кружокын выступленийже, шкет мурымаш да стихым лудмаш. Нунын мурышт пеш сылнын йонгалте.

1-ше номеран школа гыч Тойгильдинын вуйлатыме шумовой оркестр „Полюшко поле", „Катюша" да украинский мурым шоктыш. Тыште тӱрлӧ инструмент: барабан, шӱшпык, совыла, гитара, балалайка, гармонь-шамыч дене чапле, сылне оркестрым организоватлыме. Изи гармонист Витя Коровин, гитарым шоктышо Бахтина оркестрыште тӱҥ верым налын шогышт.

Олимпиадын кокымшо кечыже кужун сово кырымаш дене эртыш. Йоча-шамыч шке мастарлыкыштым сайынак ончыктышт.

А. П.

Марбумкомбинат Пионер пӧрт пеленсе ансамбльын членже-шамыч „Ленточка" пирамидым ыштат. Фото М. Чуршуковын.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ КОНЦЕРТ

Республиканский олимпиадын пытартыш кечыштыже, 28 июньышто, Йошкар-Олинский, Сернурский, Ронгинский, Косолаповский, Еласовский, Параньгинский, Юринский районла гыч самодеятельный кружок-шамыч выступатлышт.

Йошкар-Олинский район гыч Сенькинский начальный школын учительница Смирнова йолташын вуйлатыме хоржо „Зинуш" ден колхозный частушка-шамычым мурыш.

Тылеч посна тиде район гыч Медведевский средний школын шумовой оркестрже марий муро-шамычым шоктыш. Окашевский неполный средний школышто тунемше-шамыч Ведерникова ден Смирнова руш калык танецым куштышт.

Тылеч вара Сернурский средний школа, Родионовский, Лаж'яльский, Мустаевский неполный средний школа-шамыч гыч выступатлымаш лие. Сернурский средний школышто тунемше Юрий Белинский гитара почеш украинский калык мурым мурыш. Тудын мурыжо ончаш мийше-шамычлан келшыш. Лаж'яльский неполный средний школышто тунемше изи шӱвырзӧ Веткин шӱвыр дене марий куштымо, сӱан муро-шамычым пеш ныжылгын, мастарын шоктыш. Садланак тудын чыла мурыжат виян сово кырымаш дене эртышт.

Тыгак удан огыл Еласовский, район гыч Ямбулатова, В. Юсупов, Параньгинский район гыч Г. Насибуллин, Ронгинский район гыч струнный оркестр да Косолаповский район гыч Марий-Биляморский неполный средний школын коллективше выступатлышт.

Тиде кечын моло деч поснак Юринский средний школын выступленийже ойыртемалтшан ыле.

Кашинскийын вуйлатыме хор „Марш трактористов", „По морям, по океанам" муро-шамычым пеш сайын мурыш. Хор ик йӱк дене велə мура. Тудын составше изи огыл, но тыште чылажат 4 пӧр'еҥ гына. Хорым шуко йӱканым ыштат гын, тиде художественный качествым эше кӱшкӧ нӧлталеш ыле.

Тиде школа гычын посна соло - шамычым В. Сухов, Н. Румянцева, Коршилова, К. Лисина, В. Лосева исполнятлышт. Вера Лосева „Соловей", „Колыбельная" муро-шамычым яндар йӱкшӧ дене, пеш моштен, кугу темперамент дене мурыш. Тыжечын тудын музыкальный искусствышто кугу способностьшо улмым рашак ужаш лиеш.

Пытартышлан Юринский средний школын старший группышо физкультурный номер-шамычым ончыктыш. Нунын вольный движенийышт, сложный пирамидышт ончаш мийше-шамычым чот куандарыш.

Тидын дене республиканский олимпиада петырналте.

А. Абрамов.

Моделым ышташ йӧратем

Мый республиканский олимпиадылан самолетын бензиновый моторан фюзеляжный модельым ямдыленам.

Самолет моделым 4-ше классыште тунеммем годымак ыштылаш тӱҥалынам. Ондак схематический модель-шамычым ыштылам ыле. Варажым тиде пашам мыланем эше чот келшыш да тӱрлӧ журналым, книга-шамычым лудын, шнечымашем эре келгемдышым. Тыге куштылго гыч сложный модельыш куснаш тӱҥалым. Вара йоча технический станцийын авиомоделист кружокыш пурышым.

Моделизм дене заниматлымаш мыланем пеш кугу шинчымашым да практикым пуэн.

Тений мый 6-шо номеран школын 10-шо классым тунем пытарышым. Ончыкыжым авиационный институтыш тунемаш каяш шонем.

Владимир Хованский.

Ситыдымаш-шамычым шотыш налман

24 июнь гыч 28 июнь марте йоча творчествым ончымо республиканский олимпиада эртыш. Олимпиадыште республикысе посна школа да район-шамыч йоча-шамычым кугу пайремыштлан сайын ямдылалтмыштым раш ончыктышт. Йоча творчествым ончаш погынышо - шамычлан Марбумкомбинат пеленсе Пионер пӧртысӧ, Йошкар-Ола да Юринский районласе йоча - шамычын выступленийышт поснак чот келшен. Нуно республиканский олимпиадылан ончылгочак сайын ямдылалтыныт.

Туге гынат посна район да школа-шамыч республиканский олимпиадылан начар ямдылалтыныт. Теве Звениговский районысо Красногорский средний школын ученицаже - шамыч „Лебедь" танецым танцоватленыт.

Литературный монтажымат пеш начар ямдылен толыныт. „Мариец" янда завод пеленсе (Марий-Турекский район) средний школан Ю. Лермонтовын „Демон" поэмыже гыч ужашыже дене выступатлыш. Выступленийлан путырак начар ямдылалтын, садлан „Демон" поэмын содержанийже йӧршешат кодын огыл.

Йошкар-Олинский, Моркинский да Сернурский район-шамычын выступленийыштат олимпиадылан начар ямдылалтмыштым рашак ончыктыш.

Посна школа да район-шамычын олимпиадылан начар ямдылалтмыштым икте дене гына ончыкташ лиеш—тиде ВЛКСМ райком да РОНО - шамыч районный олимпиада деч вара республиканский олимпиадыш кандидатлан ойырымо йоча - шамыч дене пашам кӱлеш семын ыштен огытыл.

ВЛКСМ райком, РОНО да школа-шамыч ончылно кызыт пешак кугу задача-шамыч шогат—тиде йоча-шамычын творчествыштым ончыкыжат шараш, сеҥымашым пеҥгыдемдаш.

В. Борисов.

Йошкар-Оласе Пионер пӧртын драмкружокшо олимпиадыште Гайдаковскийын „Новенькая" пьесышым модын ончыктыш.
Снимкыште: постановка гыч кокымшо сцена. Модыт (шола гыч пурлашке): Толя Суринов, Маруся Шимова, Федя Филиппов, Лиля Голикова, Муза Коваленко, Фая Соловьева да Ида Димитрьева.

Фото М. Чуршуковын.

Олимпиадыште участвоватлыше Звениговский районысо Красногорский средний школын коллективше „Лебедь" танецым исполнятла.

Фото М. Чуршуковын.

18

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Военный действий-шамыч нерген германский сводка

Берлин, 28 июнь. (ТАСС). Верховный главнокомандующийын ставкыже тыге увертара: „Перемирий нерген договорышто ончыктымо семын, Францийын побережьыштыже оперировватлыше германский войска-шамыч тенгече кастен Байонны деч югышкыла испанский границыш шуныт. Тыге, Францийыште германский войска-шамыч Ла-Манш ден Атлантический океанын чыла побережьыштым налыныт.

Противникын торговый флотшын 140 тужем тонн тоннажан икмыняр судныжым вӱд йымак волтен колтымо.

28 июнь вашеш йӱдым германский воздушный вий-шамыч Центральный Английысе военный завод ден портлашке успешный налетым ыштеныт. Южный Английыште кугу пожар лиеден.

27 июньышто английский самолет-шамыч бельгийский ден голландский побережье ӱмбалне чонгештылыныт. Германский истребитель-шамыч противникын 6 самолетшым атаковатленыт да самолет-шамычлан волен шинчашыт логалын. Противникын моло самолетше-шамыч пыл кокла гыч каен Гаинноверыш шуыныт да тушак бомба-шамычым кудалтеныт. Икмыняр ен колен, икмыняр шаланымаш лийын.

28 июнь вашеш йӱдым английский самолет-шамыч Западный ден Северный Германия ӱмбалне чонгештылыныт. Южо вере пӧртла ӱмбак бомба-шамычым кудалтеныт. Сусыргышо да колышат улыт. Мемнан истребитель-шамыч йӱдым лийше бойлашге противникын 3 самолетшым волтен шуэныт. Противникын Ставангер районысо аэродромым пураш тӧчымыжӧ годым тенгыз ӱмбалан ик английский самолетым волтен шуымо. Военно-морской флотын зенитный артиллерийже противникын кок самолетшым волтен шуэн. 27 июньышто воздушный бойлашге противник чылаже 12 самолетым йомдарен. Тидын деч посна, противникын 4 самолетшым зенитный артиллерий дене волтен шуымо. Ик германский самолет шке базышкыже пӧртылын огыл".

Эстония ден Латвия коклаште военно-оборонительный союзым пытарымаш

Таллин, 28 июнь (ТАСС). Эстонский информационный центр тыге увертара: „Правительствын предложенийже почеш республикын президентше тений 28 июньышто лукмо решений дене Эстония ден Латвия коклаште 1923 ий 1 ноябрьыште ыштыме военно оборонительный союзым пытарен, да иностранный паша министрым тидын нерген латвийский правительствылан увертараш уполномочитлен.

Эстонский республикын у правительствыже эстоно-латвийский военно-оборонительный союзым пытарымашым шкенжын умбаке шуяш лийдыме задачыжлан шотлен, вет тиде союз, Эстония ден СССР коклаште ваш полшымаш нерген пактлан йӧршеш противоречитла".

„Линия Маннергейма" кинофильмым 10.730 ен ончен

16 май гыч 25 май марте Йошкар-Оласе „Рекорд" кинотеатрыште „Линия Маннергейма" документальный художественный фильм ончыкталтын.

Тиде фильм „Маннергеймын линийжым" Йошкар Армий ден Йошкар Флотын шалатымыштым раш ончыкта. Йошкар Армий ден Флотын чыла да чыла тӱрлӧ препятствийымат сенен кертше куатан вийжым, ни „Маннергеймын линийже", ни минированный пасу-шамычат, нигунам лийдыме йӱштат чактарен кертын огытыл. Нунын вийышт „Маннергеймын линийжым" пуракын шалатеныт да уло тӱнялан шке вийыштым эше ик гана ончыктеныт.

Тиде фильмым чылаже 10.730 ен онченыт. Нунын кокла гыч 1.268 енже йоча-шамыч. Кызыт тиде фильмым Марийский бумажный Комбинатысе шемер-шамыч кугу куанымаш дене ончат.

Ивук Л.

Шӱк шудым сомлат

„У вий" колхозышто (Ново-Тор'яльский район) тиде кечылаште 30 гектар шӱльыштӧ, 15 гектар йытыныште шӱк шудым сомленыт.

Тиде районысо „Чолга шӱдыр колхозат 60 гектар икияшыште шӱк шудым сомлен.

П. Веденькин.

Татар ден турк-шамыч Наср-Эддин лӱман чоя чудак нерген тӱрлӧ мыскара историйым кутыраш йӧратат. Тыгай историй пеш шуко. Нунын кокла гыч кокытшым К. Чуковскийын возымыжо гыч кусарен печатлена.

ПОД

Икана Наср-Эддин пошкудыжо деч подым йодын.

Пошкудыжо тудлан подым пуэн, да кок кече эртымек, Наср-Эддин тудлан изи салма дене пырля подым мӧнгеш конден.

— Тиде мо?—йодо оза.

— Тиде тыйын подетын изи салмаже шочын, — мане Наср-Эддин.

Пошкудо йывыртен изи салмам нале.

Вашке Наср-Эддин пошкудыж деч подым уэш йодын нале да ты ганаже тудым мӧнгыштыжӧ шуко ашныш.

Пошкудыжо Наср-Эддин деке тольо:

— Мыйын подем мӧнгеш пу!

А тудыжо кугун шӱлалтен пелештыш:

— Мый тылат шӱлыкан уверым каласышаш улам: тыйын подет колыш.

Пошкудыжо ӧрмалгыш:

— Кузе туге, под-шамыч колымым кушто ужалтын!

— Тыйын подет деч изи салма шочын кертмылат ӱшаненат гын, — мане Наср-Эддин, — молан вара подетын колымыжлан от ӱшане?

Тылзын пайдаже

Наср-Эддин деч йодыныт:

— Мо пайдалырак—кече але тылзе?

Тудо каласен:

— Конечно, тылзе. Кече, туддеч поснак волгыдо гынат, кечывалым волгалтара а тылзе — йӱдым. Значит, тылзе пайдалырак!

Ольга Никулина республиканский спартакиадын участницаже. Тудо диск кудалтымаште первый верым налын. Фото М. Чуршуковын.

„Динамо" командын сенгымашыже

27 июньышто Йошкар-Оласе „Динамо" стадионын футбольный полешыже оласе первенстволан пытартыш гана футбол дене модмаш лийын. Польышышто — Йошкар-Олан кок виян командыже-шамыч — „Динамо" ден „Спартак".

Модыш динамовец-шамычын наступленийышт дене тӱнгалеш. Спартаковец-шамыч нувылан упорно сопротивлятлат. Мяч капка деке чӱчкыдын мия, но удар неточный улмылан кӧра счет огеш почылт.

18-ше минутышто динамовец-шамыч корнерым кырат да счетым почыт.

Тидын деч вара модыш эшеат талышна. 13 минут гыч динамовец А. Оленев голым пуа да кок минут гыч тудак адак голым пуа. Спартаковец-шамыч первый таймын кокымшо пелыштыже защитышке велэ куснат. Динамовец-шамыч тидын дене пайдаланен, счетым 4:0 шуктат.

Кокымшо тайм „Спартакын" наступлений дене тӱнгалеш. Динамовец-шамычат вийыштым ешарышт. Тыге счет ятыр жап огеш вашталт. Икмыняр минут гыч динамовец-шамыч голым пуат. Тидын мӧнгӧ нунын капкашкыштат спартаковец-шамыч ик мячым пуртат. Пытартыш минутлаште „Динамо" команда эше ик голым пуа. Тыге модмаште „Динамо" команда „Спартак" командым 6:1 счет дене сенген.

* * *

Шукерте огыл Ронгинский районысо Ленин лӱмеш ден Сталин лӱмеш колхозласе футбольный команда-шамыч модыныт. Модмаште Сталин лӱмеш колхозын командыже 2:1 счет дене сенген.

И. Загайнов.

И. Мазурук, Советский Союзын Герой

ИСТРЕБИТЕЛЬ-ШАМЫЧ

„Мемнан авиацийна" книга гыч

Парад лийме годым Йошкар площадь ӱмбалне, пеш йошкаргын койшо изи машина-шамыч, волгенчесымын чонгештен эртат. Тиде истребитель-шамыч. Самолет-истребительым летчик-шамыч „вараш" маныт.

Истребитель—чыла воздушный машина-шамыч кокла гыч эн писе, эн чулым машина.

Тудо писе мардеж семын талын чонгешта. Мланде ӱмбачын ик минут жапыште километр нарыш кӱзен шуэш. Москва гыч Ленинградыш поезд дене йӱд вошт кайыман. Пассажирский самолет дене — ныл час наре. А истребитель дене ик час жапыште чонгештын миен шуаш лиеш.

А истребитель могай писын саварнылше, могай чулым улеш вет! Я ты манмешке ӧрдышкӧ каен колта, я шулдыржо дене комдык савырна, я оравадене кӱшкыла лийын чонгешта, я штопорла воздухым пролен чонгешта, я ӱлыкӧ кӱй гай волен кая, да ончалынат ок шукто — теве тудо адак кӱшкӧ кавашкат кӱзен шуын.

Тиде чыла тудлан: иктат, тушманын эн писе самолетшат мемнан истребитель дечын шылын пеже керт. Кӧ писырак, кӧ чулым да лӱдымӧ, кӧ воздухышто тӱрлӧ фигура-шамычым сайын ышта, кӧ сай лийын лӱя, тудо сенга.

Мемнан самолет-истребитель-шамычна эн писе улыт. Мемнан летчик-истребитель-шамычна эн лӱдымӧ, эн тале улыт. Садланак ме тушманым сенгена—да сенгаш тӱнгалына.

* * *

Ик гана тушман-шамыч мемнан велыш самолет-шамыч эскадрилийым колтеныт.

Летчик Слепцов приказым налын: тушманым поктен колташ!

Советский летчик, шуко шоныдеак, шке истребительже деке кӱшкӧ чонгештыш да тушман ваштареш лӱдде кайыш. Вашке Слепцов тушманын самолетшо-шамычым ужо. Икте, кокымшо, кумышо, ныльмше... Слепцов индеш самолетым шотлен муо. Индешын икте ваштареш!

Но мемнан летчик-шамычна чакнаш огыт йӧрате. Боевой заданийым шукташ кӱлеш! Храбрый летчик тушман ӱмбак пикшла тарваныш.

Истребитель писын чонгешта. Тушманын эскадрилийже эре лишемеш. Тушман-шамыч йошкар машиным ужыч, тӱрлӧ велыш шаланышт. Куд машина тунамак мӧнгеш савырнышт да шылыч.

Кум самолет-шамыч кодыч. Нуно мемнан истребитель ӱмбаке кӱзаш тӧченыт, но мемнан машина писырак да чулым. Слепцов тушман-шамыч ӱмбаке пулемет гыч лӱйкалаш тӱнгале.

Пытартышлан кок хищник-шамыч чытен ышт кертат, мӧнгеш савырнышт. Икте кодо. Слепцов тудын ӱмбаке чымалте да мошген действоватлымыже дене тудым мемнан мландеш шындыш.

Тушмачын самолетшо волен шинче, шаланыше машина гыч летчик тунамак тӧрштен лекте. Тудо граница деке куржнеже ыле. Но тиде ыш лий: колхозник-шамыч тудым авырен кучышт.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнат 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР 600. Йошка-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.